

bleme. Toate rolurile jucate de Stanislavski ne sugerau, nouă, celor care l-am văzut în *Famusov*, *Astrov*, *Satin*, tocmai această cale care îmbină organic dezvoltarea psihologică, lăuntrică, a chipului, cu o întruchipare extrem de plastică.

Teatrul „*Vahtangov*” a stat totdeauna pe această cale și noi am apărut aceste poziții, după care actorul este principalul, centralul element în arta teatrală. Actorul transmite nemijlocit spectatorilor ideile autorului și dezvoltarea lor — interpretarea regizorului. Piesa poate exista ca o operă literară, ideile regizorului asupra unei piese sau alta pot fi exprimate într-un articol sau într-un referat. Dar fără actor, arta dramaturgului și cea a regizorului rămân pe hîrtie. Acțiunea se naște odată cu apariția actorului pe scenă. Nu este întimplător că, în orice țară, teatrul cunoaște o epocă de înflorire cînd pe scenă creează mari actori. De aceea, răspunderea noastră în fața poporului e uriașă.

SPECTACOLE ȘI CREATORI

Sînt întâlniri pe planul artei care rămîn asemenea unor momente importante, de neuitat. Cu atari semnificații exemplare, se înscrie întâlnirea, scurta noastră întâlnire, cu Teatrul „*Vahtangov*” din Moscova. Am asistat doar la două spectacole din bogatul repertoriu al teatrului, am avut cîteva, puține, discuții cu creatorii acestui colectiv inspirat, dar, în ciuda fugarului lor popas, am reușit să surprindem spiritul profund revoluționar al unui teatru cu o personalitate distinctă. Am izbutit să înțelegem în liniile lui esențiale stilul *Vahtangov*, cu tot ce conține el, elemente innoitoare pe lingă o tradiție cu grijă și discernămint preluată, urmărind claritatea ideilor aduse pe scenă și afirmarea deplină a personalității actricești, omogenitatea ansamblului prin acordarea lui asemenea unei orchestre, demonstrația agitatorică deschisă și gestul stilizat, studiat cu minuție.

Dincolo de virtuțile și virtuozitatea scenică, și de dezvoltarea emoționantă a fuziunii dintre marele, tulburătorul adevăr al zilei de azi cu o profundă, desăvîrșită, artă teatrală, turneul Teatrului „*Vahtangov*” a adus în fața publicului și mișcării noastre teatrale un climat creator, prielnic căutărilor îndrăznețe. Frămîntările, întrebările și răspunsurile animatorilor acestui colectiv, regizorii R. N. Simonov — artist al poporului al U.R.S.S. — și E. R. Simonov, se caracterizează prin preocuparea continuă de poziția ideologică a operei și interpretării, fidelă crezului artistic al lui E. B. *Vahtangov*, întemeietorul teatrului. Această preocupare are ca obiectiv principal valorificarea artei celei mai înaintate, comuniste, și, în același timp, păstrarea unei linii de conduită caracterizată prin romantism revoluționar și prin preferința anumitor forme dramaturgice care corespund vederilor programatice și tradiționale ale *vahtangoviștilor*.

Presa noastră a salutat cu entuziasm acest turneu și, în paginile de analiză dedicate, a subliniat în linii mari rolul Teatrului „*Vahtangov*” — al fondatorului și continuatorilor săi — în dezvoltarea creatoare a sistemului *Stanislavski*, astăzi; s-a vorbit de asemenea despre rolul acestui teatru în adîncirea măiestriei interpretative a școlii actricești sovietice, în formarea complexă a actorului, care își „trăiește” rolul, „întruchipîndu-l” cu luciditate și emoție, într-o comunicare explicită cu publicul spectator.

„Aș vrea să găsesc o soluție regizorală atît de subtilă, încît spectacolul să semene cu o orchestră simfonică — a declarat R. N. Simonov la o întâlnire

Evghenii Simonov, director de scenă al Teatrului „Vahtangov” (stinga). Două momente din spectacolul „Poveste din Irkutsk” de A. Arbuzov. Sus : N. S. Plotnikov (Serdiuk) și Iulia Borisova (Valia) ; jos : M. A. Ulianov (Serghei) și Iulia Borisova (Valia)

cu oamenii de teatru din București. Năzuiesc ca toate componentele unui asemenea spectacol să se sudeze într-o armonie desăvârșită, avînd în fruntea lor actorul, care trebuie să exprime perfect ideile autorului și regizorului.“

Un asemenea spectacol simfonic, armonios, exprimînd demonstrativ marile, revoluționarele idei ale zilelor noastre, a fost *Poveste din Irkutsk* de A. Arbuzov, în regia lui Evghenii Simonov. Arbuzov a scris *Poveste din Irkutsk* pentru colectivul și interpreții Teatrului „Vahtangov“. Ni se pare de aceea interesant să transcriem cîteva păreri ale sale, exprimate într-una din convorbirile avute în timpul vizitei la București și semnificative pentru colaborarea sa cu acest teatru.

„În ultimul deceniu, cinematograful și televiziunea s-au comportat agresiv cu teatrul — a remarcat Alexei Arbuzov. Luînd, rînd pe rînd, trăsăturile artei teatrale, sunetul, culoarea, reliefurile formelor, de curînd și perspectiva adîncimii, cinematograful are în plus și avantajul de a lucra cu cei mai buni actori, avînd dreptul și posibilitatea să-i aleagă din toate teatrele. După părerea mea, teatrul simțind această ofensivă, s-a retras treptat, dar astăzi nu mai are unde să se retragă. Singurul lucru care îi rămîne de făcut, este să contraatace. Să preia acest caracter „agresiv“, „ofensiv“, de la cinematografie, și să-l prelucereze într-o modalitate profund teatrală. Teatrul trebuie să-și încetățenească cu tot curajul elemente din alte arte, efecte valoroase din cinematografie, procedee din literatură, din poezie. Îmbinarea creatoare dintre valorile statornice ale artei teatrale și elementele noi, contemporane, trebuie să dea în mod obligatoriu, roade bune. Să nu uităm că teatrul posedă o forță uriașă pe care nu i-o pot lua sau înlocui nici cinematograful, nici televiziunea de azi sau de mâine: respirația actorului! Teatrul trebuie să-l folosească la maximum pe interpret, pe actorul care trăiește și respiră în fața publicului, obligîndu-l să reunească adevărul vieții cu poezia...“

Asistînd la spectacolul *Poveste din Irkutsk*, regăsim aceste păreri ale lui Arbuzov, într-o întrupare scenică pregnantă, pătrunzătoare. Înălțarea unui profund adevăr uman despre epoca noastră la nivelul interpretării lui poetice reprezintă ideea dominantă a spectacolului. Așadar, interpretarea romantic-revoluționară — trecută prin filtrul celei mai generoase și autentice poezii — a modului de viață comunist și a imperativelor sale etice. „Am dorit

Iulia Borisova, artistă emerită a R.S.F.S.R., surprinsă de obiectivul fotografic și de penița desenatorului în două atitudini din rolul Valiei

— ne-a mărturisit regizorul spectacolului, Evghenii Simonov — ca prin jocul actorilor să redăm procesul profund și complex al formării noului caracter și, totodată, ca adevărul vieții, veridicitatea faptelor și atmosfera autentică să nu rămână în stadiul redării fotografice, plate, ci să se înalțe, prin interpretarea poetică, la o deplină generalizare filozofică...“ Spectacolul pus în scenă de Evghenii Simonov dă cunoscutei piese *Poveste din Irkutsk* autenticitatea dimensiunii sale innoitoare: chemarea vibrantă, mobilizatoare, a epocii comuniste, forța caracterului comunist, chipul poetic interpretat al umanității comuniste, care concepe și răspunde unor eterne teme ale omenirii — viața, dragostea, moartea — *altfel* decât în celelalte orinduiuri sociale.

Spectacolul pus în scenă de Evghenii Simonov prezintă, cu o tulburătoare concretețe, viața și problemele de viață ale unor oameni de pe un șantier al comunismului. Expresia scenică, plastică, a mesajului, intenția generalizării filozofice și poetice a conflictului dramatic s-au materializat prin montarea înregului spectacol într-un cadru scenografic dominat de un drum uriaș, ce se pierde în depărtare. (Scenografia, I. G. Sumbatașvili.) Forța poetică emoțională a acestei metafore plastice (calea largă, deschisă Omului în comunism) a căpătat o impetuoasă, însuflețită valoare scenică, datorită măiestriei și profunzimii interpretării actricești. Creațiile actorilor Teatrului „Vahtangov“ (I. K. Borisova, M. A. Ulianov, N. S. Plotnikov, I. P. Liubimov) dezvăluie în adâncime sensurile militante ale piesei, distribuie cu artă accentele mobilizatoare ale mesajului dramatic, urmăresc creator concepția regizorală. Triumviratul autor-regizor-actor — condiție esențială în deplina reușită a unui spectacol — l-am văzut în fața noastră, desfășurându-se într-o sinteză organică, vie și originală. Spectacolul Teatrului „Vahtangov“ e dominat de tonalitatea majoră, realizată în acorduri simfonice de adevărată „Oă a bucuriei“, plină de sentimentul triumfului vieții. Încrederea în om, în forța și frumusețea lui spirituală, iradiază un optimism cuceritor, ceea ce dă un sens nou — în arta realismului socialist — noțiunii tragicului. Arta actorilor Teatrului „Vahtangov“, de a întruchipa trăirea scenică a personajelor printr-o reliefare artistică nuanțată, explicită, a sensurilor și ideilor rolului, a imprimat un ton mobilizator, a dat lumină și combativitate spectacolului.

„Iubesc actorul care joacă întruchipându-se și reintruchipându-se în fiecare spectacol, iubesc actorul care-și nuanțează trecerile, e muzical, are ritm, iubesc actorul care știe să joace cu o pătrunzătoare adâncime psihologică, tot, de la tragediile lui Shakespeare la vechiul vodevil rusesc.“ Acestea sînt cuvintele lui Ruben Simonov, care reiau cerințele exprimate cu cîteva decenii în urmă de E. B. Vahtangov, în legătură cu arta actorului.

I-am văzut pe acești actori — educați în spiritul concepțiilor lui Vahtangov — întruchipînd strălucitor de simplu și poetic pe eroii *Poveștii din Irkutsk*; și am înțeles și mai limpede, de ce spunea A. Arbuzov că teatrul posedă o forță uriașă, cu neputință de înlocuit... Am văzut-o pe Iulia Borisova. Această tinăra și excepțională actriță s-a impus mai de mult publicului nostru prin intermediul peliculei. Interpreta Nastasiei Filipovna, din *Idiotul* de Dostoievski, a demonstrat cu mijloace moderne, expresive, tragedia prăbușirii unei femei, a degradării personalității sale în condițiile dezvoltării capitalismului în Rusia. De astă dată, în rolul Valiei, ea dovedește gama vastă, impresionantă, a marilor sale posibilități actricești. Complexitatea acestui caracter în devenire, unitatea lui temperamentală, evoluția dramatică a personajului și-au aflat, în interpretarea Iuliei Borisova, nesfîrșite nuanțe de umbră și lumină, nesfîrșite, zguduitoare, inflexiuni ale glasului, aproape imperceptibile treceri realizate prin gest, mimică și privire. Acest rol a căpătat în spectacol o prezență scenică covârșitoare, înscriindu-se ca o creație de neuitat, prin autenticitate și relief artistic. Ne-am gîndit la interpretarea Nastasiei Filipovna, pentru a sublinia capacitatea expresivă a actriței de a reda, printr-un unghi de receptivitate diferit, două caractere din epoci istorice total și antagonist opuse. De la ușurința inițială a Valiei față de sensul vieții, la durerea ei tragică, de mai tirziu, e drumul unei profunde experiențe de viață. Împlîntarea acestui om în solul epocii noastre respinge patetismul, exclude gestul melodramatic, exteriorizarea afișată a tragicului, refuză tot ce s-ar putea circumscrie sensibilității tragice, morbide,

a unui erou dostoevskian în inevitabil conflict cu epoca și societatea timpului său. Fiindcă epoca noastră dă o nouă, optimistă, dimensiune tragediei, actrița sovietică a imprimat această concepție liniei directe a rolului său, exprimând nuanța tragică *altfel* decât în rolul eroinei lui Dostoevski. Evitând deci exteriorizarea trăirilor, Iulia Borisova a explorat marile, încordate momente de conflict interior ale eroinei lui Arbuzov, redându-le cu o laconică expresivitate. Așa a rezolvat ea momentul decisiv al citirii scrisorilor, scena — am zice — triumfală, de intensă luminozitate, a ieșirii din maternitate, și finalul, ultima întâlnire cu Viktor. Cîtă simplitate în această scenă. În ce sentiment de fapt obișnuit, firesc, îmbracă Iulia Borisova marelui eveniment din viața Valiei — încădrarea ei în viața și munca brigăzii comuniste — și, totodată, cu cită subtilitate și pătrundere psihologică transmite ea spectatorilor senzația echilibrului, a calmului luminos al existenței, noua bucurie de a trăi. Există un moment în spectacol peste care nu se poate trece cu ușurință: ieșind de la cinematograf, Valia se plimbă, discută cu Serghei. Valia se comportă ca de obicei, cochetază, zburdă, pălăvrăgește. Dar, treptat, se întărește în ea o senzație de nemulțumire, de neîmplinire a vieții ei de fiecare zi. Intervine pe nesimțite o polemică interioară cu ea însăși, care capătă un caracter tot mai precis, mai concret, crescînd odată cu tensiunea dramatică, pînă la acea clipă revelatoare a descoperirii încrederii lui Serghei. În viața Valiei pătrunde forța copleșitoare a omului care știe *de ce trăim și cum trebuie să trăim*, iar spectatorul intuiește, din acea clipă, perspectiva transformării fetei. Regia a dat acestui moment un relief deosebit (chiar plantația actorilor în scenă căpătînd valențe simbolice). Prin profunzia interpretare a lui M. A. Ulianov, rolul lui Serghei împlinește în spectacolul Teatrului „Vahtangov” puterea demonstrației mesajului comunist. Serghei, prin caracterul și comportarea sa *nouă* în fața vieții, declanșează un conflict puternic în viața celor din jur, influențînd soarta și firea Valiei, influențînd caracterul lui Viktor. În aparență, M. A. Ulianov nu-i conferă lui Serghei nimic neobișnuit. Ulianov își prezintă cu simplitate eroul, evită și îi disimulează patosul, exprimă direct, *mîndru* și combativ, convingerile și sentimentele sale. E un adevărat erou romantic revoluționar, fără aureolă legendară, dar luminat de poezia sobră a contemporaneității.

Spectacolul *Poveste din Irkutsk* demonstrează patosul interior — am spune — cu care constructorii comunismului își construiesc fericirea lor individuală, cotidiană, neconcepînd-o în afara comuniunii cu colectivul, în izolare față de el, în afara răspunderii colective. Am fi dorit ca demonstrația poetică combativă, lecția de viață comunistă pe care o transmite acest spectacol, să nu capete, în anumite momente, îndeosebi în cele ale apariției corului, un caracter didactic, care alterează, într-o măsură, stilul limpede, armonios, al interpretării generale. Fiindcă, interpretarea forțat combativă, rigidă, a corului contravine cu linia poetică, laconică, simplă prin sobrietatea efuziunii, cu care mari actori ca Borisova, Ulianov, Plotnikov, Liubimov dezvăluie sarcina dramatică și ideologică a rolurilor respective. Dacă ne-am oprit îndeosebi asupra interpretării Borisovei și a celei a lui Ulianov, am făcut-o pentru că ele depășesc — credem — sfera rolurilor respective, invitînd la reflecții generalizatoare asupra stilului actoricesc al Teatrului „Vahtangov”. Dar în sinul acestui colectiv omogen, ne-numărați alți actori au slujit, în rigorile aceleiași concepții regizorale, spectacolul *Poveste din Irkutsk*. S-a impus jocul lui N. S. Plotnikov (Serdiuk), admirabilă și creatoare zăgrăvire a unui tipic reprezentant al generației primului cincinal. Cu deosebită forță artistică, cu monumentalitate, a transmis Plotnikov spectatorilor ideea că: „În comunism, moartea nu va mai înspăimînta pe nimeni”. Scena toastului în amintirea lui Serghei se înscrie ca un moment-cheie al spectacolului, prin demonstrarea convingătoare a acestui adevăr tulburător. N. Plotnikov a construit cu măiestrie sentimentul plin de certitudine, al răspunderii comunistului în fața vieții, în fața viitorului, în fața colectivității, sentiment care-i dă lui Serdiuk tăria să-și învingă durerea și să nu-i îngăduie Valiei să se plece sub povara nenorocirii. Am remarcat de asemenea în distribuție, interpretările lui I. V. Iakovlev (Rodik),

Sus : Scenă din partea a doua a spectacolul „Poveste din Irkutsk”.
De la stînga la dreapta : E. M. Korovina (Larisa), I. K. Borisova (Valia), M. A. Ulianov (Serghei), L. A. Paškova (Ingrijitoarea)

Stînga : I. P. Ljubimov, artist emerit al R.S.F.S.R., în rolul Viktor Boîțov; dreapta : I. V. Iakovlev în rolul Rodik

M. A. Ulianov în rolul Serghei
Serioghin

N. S. Plotnikov, artist al poporului
al R.S.F.S.R., în rolul Serdiuk

I. P. Liubimov (Viktor), M. I. Grekov (Denis), M. S. Dadiko (Lapcenko), L. V. Teli-kovskaia și E. G. Alexeeva (iubitele lui Serdiuk), în sfârșit, E. A. Raikina (Anton) — ca să cităm doar câteva nume din marele, puternicul ansamblu, care și-a adus contribuția valorificatoare în crearea acelei minunate și mobilizatoare imagini a vieții oamenilor care construiesc comunismul.

Spectacolul cu *Micile tragedii* de Pușkin, această „perlă a repertoriului clasic rus“, cum le denumeste regizorul principal al teatrului, R. N. Simonov, este elocvent pentru poziția contemporană a Teatrului „Vahtangov“ în fața textului clasic. Abordarea teatrului lui Pușkin, mai puțin reprezentat în scenă, exprimă inițiativa creatoare de a oferi publicului de azi, adîncul conținut filozofic, noblețea versului pușkinian din aceste clasice poeme dramatice. Despre ele, Gorki spunea că „dezvăluie la Pușkin capacitatea rară, chiar și pentru cei mai geniali artiști, de a pătrunde în spiritul și viața altor popoare, în spiritul și viața epocilor îndepărtate“.

Într-o discuție cu regizorul spectacolului, Evghenii Simonov, pe marginea creației sale, el ne atrăgea atenția că ideea dominantă a acestui spectacol este omagierea memoriei lui Pușkin de către teatrul și publicul sovietic contemporan. Tonalitatea omagială, festivă, cu care se deschide și se închide spectacolul (pioasa recitare în chip tradițional a celebrei poezii „Din nou am colindat...“ de către R. N. Simonov), se transformă pe parcurs într-un colocviu spiritual, angajat cu îndrăzneală, între spiritul epocii noastre și geniul creator pușkinian.

„Ni s-a spus adesea că versul lui Pușkin nu e scenic — remarcă Evghenii Simonov — dar lucrînd la *Micile tragedii*, ne-am convins că, dimpotrivă, geniul lui Pușkin oferă creatorilor unui spectacol de azi nenumărate idei și soluții, că profunzimea și varietatea psihologică a caracterelor zugrăvite de el pretind o reliefare adîncă, de înaltă măiestrie actoricească... Problema care ne-a preocupat în perioada elaborării spectacolului a fost găsirea unui mijloc de ex-

**Scene din spectacolul „Micile
tragedii” de Pușkin**

Sus : E. M. Korovina (Anna)
și N. O. Grișenko (Don Juan)
în „Oaspetele de piatră”;
dreapta : N. O. Grișenko, ar-
tist al poporului al R.S.F.S.R.,
în rolul Don Juan ; jos :
I. P. Liubimov, artist eme-
rit al R.S.F.S.R., în rolul
Mozart din „Mozart și Sa-
lieri”

presență artistică, care să unească Evul mediu, Renașterea, cu preocupările spectatorului nostru...”

Conceptia regizorală a lui Evghenii Simonov imprimă spectacolului acest caracter viu de dezbatere poetică, angajată între actori și spectatori și temele filozofice care l-au preocupat pe Pușkin în toamna anului 1830. Pe rînd se tratează în fața spectatorilor problema dezumanizării omului (în *Cavalerul avar*, Pușkin, acuzator al întunecatei lumi feudale, exprimă un protest înflăcărat, romantic, împotriva tragicei dependențe a spiritului de sacul cu bani); tema geniului creator incompatibil cu sentimentele meschine și josnice, ca invidia (*Mozart și Salieri*); în sfîrșit, tema dragostei, dar mai mult decît atît, prin schițarea siluetei lui Don Juan, ideea libertății, a luptei împotriva conformismului (*Oaspetele de piatră*). Cum se dezbate aceste probleme? Respingîndu-se de la bun început „zugrăvirea” epocii ca atare, renunțîndu-se la amănuntele veridicității istorice. Tratarea în alb-negru a întregului spectacol conferă dezbaterii poetice un caracter demonstrativ, impune rigoare. Laconismul culorii refuză interpretarea cromolitografică a epocii și exprimă concentrat o modalitate de înțelegere contemporană a patosului romantic. Este o filtrare a patosului prin luciditate, întîlnită și în spectacolul *Poveste din Irkutsk*, și care ni se pare că reunește undeva, dincolo de diversitatea de expresie a acestor două spectacole, o caracteristică a stilului Teatrului „Vahtangov”.

Abordarea contemporană, înnoitoare, a *Micilor tragedii* se relevă cu deosebită expresivitate prin valorile cadrului scenografic (pictori scenografi A. M. Averbach și N. N. Epov), prin amănuntele recuzitei care-și dobîndesc aici semnificații estetice generalizatoare. Elementele puține de decor, un clavecin, un jîlt, o perdea, punctează poetic cadrul epocii și dau o deplină libertate de acțiune actorului. Epoca nu-l copleșește pe actor. Au dispărut perucile, ghirlandele, statuile, pantofii de satin cu agrafe, tot ce ar fi putut încălca spectacolul cu date istorice documentare. Platforma-practicabil, cadrul fix al celor trei momente dramatice, *îndepărtează* personajele de rampă, de spectatori, plasîndu-le în orbita universului poetic pușkinian; dar capul negrimat al actorului, înfățișarea lui contemporană *apropie* personajele de noi. Această apropiere simultană cu distanțarea se realizează într-un spațiu scenic ce se vrea liber descoperit, pentru ca versul lui Pușkin să răsună în voie. Regizorul spectacolului ne-a vorbit pe larg despre modalitatea interpretării versului lui Pușkin. „Considerăm versul în teatrul lui Pușkin ca pe un mijloc măiestru de exprimare a conflictelor spirituale complexe. Versul lui Pușkin pretinde simplitate și patos poetic, el trebuie rostit în cadență și ritm. Mai ales ritmul nu trebuie violat.” Regia lui Evghenii Simonov a pretins actorilor o dezvăluire poetică plină de ritm, melodioasă, a caracterelor, o tratare laconică a situațiilor romantice. Fidelă acestei concepții înnoitoare, s-a arătat îndeosebi interpretarea lui I. P. Liubimov (*Mozart*). Cu mijloace de expresie moderne, cu simplitate și gest stilizat firesc, I. P. Liubimov a desenat — nu portretul fizic al lui Wolfgang Amadeus Mozart, ci chipul romantic, fermecător, al geniului creator, al tinereții

I. M. Tolceanov, artist al poporului al R.S.F.S.R., în rolul Baronului din „Cavalerul avar” de Pușkin

generoase și avîntate spre mari idealuri umaniste. S-au remarcat de asemenea jocul spiritual, cu discreție în șarjă, al lui N. S. Plotnikov (Leporello), și creionarea sobră, delicată, a rolului Alber de G. A. Dunț.

Forma înnoitoare, acordată cu sensibilitatea spectatorului contemporan, a acestui medalion teatral invită la nenumărate reflecții și concluzii pe marginea posibilităților de valorificare și înscenare a operelor teatrului clasic.

Întîlnirea cu colectivul Teatrului „Vahtangov” ne-a oferit un nou prilej de a constata ce școală minunată a vieții, a bucuriei, a risului și a lacrimilor, este teatrul. Prin două spectacole distincte, reprezentative — unul pentru substanța dramaturgiei contemporane, altul pentru marea moștenire clasică rusă —, s-a conturat în fața noastră profilul unui teatru revoluționar, realist-socialist, care reunește o înaltă expresie poetică cu o demonstrație militantă a adevărului vieții.

„Forma spectacolului — ne-a mărturisit regizorul Evghenii Simonov, creatorul ambelor realizări scenice — reprezintă atitudinea mea cetățenească față de textul dramatic pe care vreau să-l pun în scenă.” Această atitudine civică înaintată, conștiința exprimării prin arta scenei a unor poziții în fața vieții, noi am simțit-o pulsînd vie în spectacolele pe care le-am admirat. Prezența creatoare a regizorului Evghenii Simonov s-a manifestat pe scenă nu prin soluții extravagante, originalități căutate și efecte izbitoare. Ci prin consecvența împlinirii concepției regizorale, prin dialectica spectacolului în care fiecare element se dezvoltă în parte, pentru a se integra armonios într-o viziune unitară. Prin claritatea mesajului spectacolului care, fie că reprezintă o temă de actualitate sau una clasică, este întotdeauna *contemporan*. Prin tonalitatea spectacolului, care nu se mărginește la familiarizarea spectatorului cu textul dramatic, ci la mobilizarea lui către reflecție și acțiune. Și ca să încheiem sumarele noastre însemnări, pe marginea acestui scurt turneu, acordăm iarăși regizorului un ultim și semnificativ cuvînt: „Nu tot ce creăm în Teatrul „Vahtangov” e izbutit. În munca noastră zilnică avem adesea nereușite, lucrări neizbutite, dar socotesc că și ele au o latură pozitivă: izvorăsc din pasiunea noastră pentru teatru, pentru artă, *niciodată din indiferență.*”

M. I.

